

İSLAM FIKHINDA 'ŞEHİD'

04

“Şehidler Diridir,
Ölmezler”
Ne Demek?

TARİK EBU ABDULLAH

ilimvecihad.com

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Allah (*subhanehu ve teâlâ*) cihadı Tevhidin ikamesi ve şirkin izalesi için teşri kılmıştır. Bu en yüce gayeye hizmet ettiğinden dolayı cihad İslam dininde en üstün amellerden olmuştur. Hatta Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)'in buyurduğu gibi İslam'ın zirvesidir. Ona ancak en faziletliiler ulaşabilir.

Bu ehemmiyetinden ötürü Allah (*subhanehu ve teâlâ*) cihad ibadetini İslam ümmetine emretmiştir. Her emirde olduğu gibi cihad emri de bazı zorluklar ve sıkıntılarla beraber teklif edilmiştir. Din külfettir. Bu yüce ibadet nefse en kıymetli olanları feda etmeye çağırır... Canı, ehli ve malı. Karşılığı ise idrakimiz aciz kalacak kadar kıymetlidir... Allah yolunda şehadet, Nimetler içinde ebedi bir hayat.

Evet, canlarını ve mallarını Allah'ın dini uğruna feda edenler *"Allah'ın kendi fazlından onlara verdikleriyle sevinç içindedirler. Onlara arkalarından henüz ulaşmayanlara müjdelemeyi isterler ki onlara hiç bir korku yoktur, mahzun da olacak değillerdir. Onlar, Allah'tan bir nimeti, bir fazlı ve gerçekten Allah'ın müminlerin ecrini boşa çıkarmadığını müjdelemektedirler."*¹

Allah yolunda şehadetin faziletini anlatan bir çok nass vardır. Mükâfatı çok büyüktür, zira hizmet ettiği gaye ve uğruna çekilen zorluklar hakikaten çok bü-

1. Âl-i İmran Sûresi, 170. Ayet Meali

yüktürler. Belki şehidliğin yüceliğini en çok beyan eden nass şudur:

İmam el-Buhari (*rahimehullah*)'ın Ebu Hureyre (*radıyallahu anhu*) yoluyla rivayet ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyuruyor: “*Ümmetime meşakkat verecek olmasaydım, hiçbir cihad müfrezesinin arkasından geri kalmazdım. Yemin olsun ki Allah yolunda öldürülüp diriltilmemi, sonra tekrar öldürülüp diriltilmemi, sonra tekrar öldürülmemi çok isterdim!*”

Allah (*azze ve celle*)'nin Halil'i, O'na en yakın olan, O'nu en iyi tanıyan ve O'nun en çok sevdiğini en iyi bilen Rasûlü Muhammed (*sallallahu aleyhi ve sellem*) cihad etmeyi ve bu yolda şehid olmayı arzulamış ve temenni etmiştir. Bu ibadetin âlemlerin Rabbi katında değerini, kulluk şuuruna sahip olan müslümanın indinde ehemmiyeti ve terettüp eden fazileti daha belirgin ifade edecek ne olabilir ki? Muhakkak ki kendini Rabbine yakın hisseden her Müslüman şehadeti arzular. Ne kadar yakın ise o kadar arzular.

Elbette şu gurbetin biteceği gün gelecek

Şu fakir, aciz ve günahkâr nefis Rabbine dönecek

Sahibinin huzurunda şahitlik edilecek

O gün kanı lehine şahit olanın yüzü gülecek

Rabbinin rızasını, merhametini ve engin nimetlerini müşahede edecek

Canı ve malıyla dünya hayatında Rabbinin dinine sıdken muhafız olmuş olanın

Mev'ud hatmine Rabbi katından gelen muhafızlar şahitlik edecek

Yeryüzü, kanından kurumadan önce iki dilber cennet hulleleri ile ona koşacak

Her şey ona hayırlı son ile şahitlik edecek

“O halde yarışanlar bunun için yarışsınlar”

Allah yolunda şehadetin izzetini anlatmaktan her kalem aciz kalır. Ancak kılıcını kâfirlere indirdiği darbe izleri ile süslemiş, rengi kan ve kokusu misk olan şehidin kanı Allah yolunda şehadetin yüceliğini yazabilir.

Allah (*subhanehu ve teâlâ*) bize merhamet etti, bizi nimetlendirdiği kullarının, Rasûlü Muhammed (*salallahu aleyhi ve sellem*)’in, ashabının ve onlara tabi olanların yoluna, cihad yoluna hidayet etti. Bize düşen bu nimetine şükretmek, bu yolda sabretmek, sebat etmek, hayırlı sonu arzulamak ve cihad meydanlarında aramaktır. Muhakkak ki şehadete en yakın yerler cihad meydanlarıdır.

Ey meydanların ehli! Müjdeler olsun size, *“muhakkak ki Allah, müminlerden, karşılığında onlara cenneti vermek üzere, canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler. (Bu,) Tevrat’ta, İncil’de ve Kuran’da O’nun üzerine gerçek olan bir vaaddir. Allah’tan daha çok ahbine vefa gösterecek olan kimdir? Şu halde yaptığımız bu alışverişten dolayı sevinip-müjdeleşiniz. İşte büyük kurtuluş ve mutluluk budur.”* “Rasûl ve onunla birlikte olan müminler, mallarıyla ve canlarıyla cihad ettiler; işte bütün hayırlar onlarındır ve kurtuluşa erenler onlardır. Allah onlar için ebedi kalacakları, altından ırmaklar akan cennetler hazırladı. İşte büyük kurtuluş ve mutluluk budur.”²

2. Tevbe Süresi, 111. Ayet Meali

Şehadet ve şehid bize uzak ve yabancı isimler değiller, bilakis âdeta günlük hayatımızı belirleyen isimlerdir. Dolayısıyla bu hususta bilgi sahibi olmamız lazımdır. Bunun için şehidlikle alakalı hükümleri ihtiva eden birkaç sayfa doldurmak istedim. İmkân buldukça şehidlik ve ahkâmıyla alakalı meseleleri yazmaya çalışacağım inşaAllah. Tevfik ve yardım Allah'tandır.

İSLAM FIKHINDA “ŞEHİD”

04

“Şehidler Diridir, Ölmezler” Ne Demek?

ilimvecihad.com

سَمِعْنَا لِلَّهِ الشَّهِيدَاتِ

Allah (*subhanehu ve teâlâ*) şöyle buyuruyor:

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ
أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ

“Sakın Allah yolunda öldürülenlere ölüler demeyin; hayır onlar diridirler. Fakat siz bunun şuurunda değilsiniz.”³

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ
أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

“Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler saymayın. Hayır, onlar, Rableri katında diridirler, rızıklanmaktadırlar.”⁴

Bu ayetler ve ifade ettiği mana herkes tarafından bilinir. Allah yolunda canını vermiş, inşaAllah şehid düşmüş olan, diridir, ölmez. Dünya ahkâmına göre ölü hükmünde olduğuna şüphe yoktur, zira terekesi varisleri arasında taksim edilir, vasiyeti varsa yerine getirilir, evliyse zevcesi iddet bekler ve sonra isterse başka bir erkekle evlenebilir, kısacası meyyit ile alakalı hükümler şehid için de var olur. Dünya hükmünde şehidin ölü olduğuna göre dirilik ile vafedilmesi ahiret için olduğu açıktır.

1. Bakara Sûresi, 154. Ayet Meali

2. Âl-i İmran Sûresi, 169. Ayet Meali

Bunun için ayet “*fakat siz bunun şuurunda değilsiniz*” yani siz onları göremezsiniz, bunun için onların diri olduklarını bilemezsiniz sözüyle biter.

O halde şehidin hayatta oluşunu nasıl anlamalıyız?

Şehidlerde hayatın mahiyeti ulema arasında ihtilaf konusu olmuştur. Âlimlerden bazıları şehidin hayatta oluşunu mecaz olarak görmüşlerdir. Bu görüş Ehl-i Sünnet uleması arasında neredeyse hiç kabul görülmediğinden dolayı üzerinde durmaya gerek yoktur. Zira naslar şehidin diriliği mecazen değil hakikaten olduğunu açık ifade ediyor. Lügatte ve özellikle Kuran ve Sünnet’te mecazın varlığı başlı başına tartışılan bir meseledir. Bu konumuz değil, fakat ister yukarıda geçen iki ayet olsun, ister şu hadisler olsun, şehidin hakiki manada diri olduğuna delildir:

Bir: “*Sakın Allah yolunda öldürülenlere ölüler demeyin; hayır onlar diridirler. Fakat siz bunun şuurunda değilsiniz*” ayetinde لا تَقُولُوا buyurarak müminlere Allah yolunda öldürülenlere ölü demeyi nehyediyor. Nehiy, amelin terkini katiyet ve kesinlilik ile istemektir. Yani Allah (*subhanehu ve teâlâ*) müminlerden kati ve kesin bir itikat ile Allah yolunda öldürülenlere ölü dememelerini emrediyor. Sonra أَمْوَاتٌ (ölüler) merfu geliyor, zira mahzuf olan muhtedaya haberdur. Mahzuf muhteda هُمْ zamiridir. Yani لا تَقُولُوا هُمْ أَمْوَاتٌ . Bunun manası, ayetin Allah yolunda öldürülenlerin halinden haber vermesidir, yoksa sadece ölü olarak isimlendirilmelerin nehyi değil. Yani onlar ölü değildirler. Aynı bunun gibi بَلْ (bel) den sonra gelen أَحْيَاءٌ da merfu gelmiştir, çünkü mahzuf olan muhtedaya haberdur. Mahzuf olan muhteda هُمْ zamiridir. Yani بَلْ هُمْ أَحْيَاءٌ . Ayet “hayır, onlar hayattadırlar” diyerek

onların halinden haber veriyor. Ayet-i kerimenin murad ettiği “hayır, onlar hayattadırlar deyin” emri değil, hayatta oldukların ispat etmektir.

İkinci ayette de şehidlerin hakiki hayatlarına delil vardır, zira “*rızıklanmaktadırlar*”. Rızıklanmak için, nimetler içinde olup bu nimetlerden istediği gibi beslenmek için hakikaten hayatta olmak şarttır. Hakiki hayat rızıklanmak için şarttır.

İki: İmam Muslim (*rahimehullah*)’ın İbni Mesud (*radiyallahu anhu*) yoluyla rivayet ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

أَرَوَّاحُهُمْ فِي جَوْفِ طَيْرٍ خَضِرٍ لَهَا قَنَادِيلٌ مُعَلَّقَةٌ
بِالْعَرْشِ تَسْرُحُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ شَاءَتْ ثُمَّ تَأْوِي
إِلَى تِلْكَ الْقَنَادِيلِ

“Onların ruhları yeşil kuşların karnındadır (içindedir). Onların Arş’a asılı kandilleri vardır. Cennette istedikleri yerde dolaşır, sonra bu kandillere inerler.”

Üç: İmam Ahmed ve İmam Ebu Davud (*rahimehummallah*)’ın İbni Abbas (*radiyallahu anhuma*) yoluyla rivayet ettikleri hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

لَمَّا أُصِيبَ إِخْوَانُكُمْ بِأُحُدٍ جَعَلَ اللَّهُ أَرَوَّاحَهُمْ
فِي جَوْفِ طَيْرٍ خَضِرٍ تَرُدُّ أَنْهَارَ الْجَنَّةِ تَأْكُلُ مِنْ
ثَمَارِهَا وَتَأْوِي إِلَى قَنَادِيلٍ مِنْ ذَهَبٍ مُعَلَّقَةٍ فِي
ظِلِّ الْعَرْشِ

“Uhud’da kardeşlerinize ölüm geldiğinde Allah onların ruhlarını yeşil kuşların karnına (içine) yerleştirdi. Bunlar cennet nehirlerine uğrar, meyvelerinden

yerler ve sonra arşın gölgesinde asılı olan altından kandillere dönerler.” Bu hadisi İmam el-Hakim (*rahimehullah*)’ta tahric etmiştir ve Muslim’in şartlarına göre sahihtir demiştir. Ez-Zehebi (*rahimehullah*) da ona katılmıştır.

Dört: İmam ibnu Hibban (*rahimehullah*)’ın ibni Abbas (*radıyallahu anhuma*) yoluyla rivayet ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) şöyle buyuruyor:

الشُّهَدَاءُ عَلَى بَارِقٍ نَهْرٍ بَبَابِ الْجَنَّةِ فِي قُبَّةِ
خَضْرَاءَ يَخْرُجُ إِلَيْهِمْ رِزْقُهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ بُكْرَةً
وَعَشِيًّا

“Şehidler cennet kapısında ırmağın pırlıtsı altında yeşil çadırlar içindedirler. Onlara sabah akşam rızıkları cennetten çıkarılır.” Bu hadisi de İmam el-Hakim (*rahimehullah*) Mustedrek’inde tahric etmiştir ve Muslim’in şartlarına göre sahihtir demiştir. Ez-Zehebi (*rahimehullah*) da ona Telhis’inde katılmıştır.

Bu ve diğer rivayetler şehidin diriliği mecazi değil, hakiki olduğunu ispat ediyor. Ulemanın ekseri de bu görüştedir. Bunun için Şihabuddin el-Alusi (*rahimehullah*) tefsiri Ruhu’l-Meani’de şehidin diriliğini hakiki manası dışında yorumlayanların görüşlerini serdettikten sonra “bu görüşlerin çok zayıf, hayır son derece batıl oldukları açık ortadadır” der.

Ekser ulema şehidin hayatta oluşunun mahiyetinde ittifak etmiş olsalar da, keyfiyetinde oldukça ihtilaf etmişlerdir. Bazıları şehidin ebediyet cennetinde diri olup rızıklanmakta olduğunu söyler. Başkaları şehidin berzah cennetlerinden birinde diri olup rızıklandığını, ebediyet cennetleri kendilerine gösterildiğini ve diriliş gününde ebediyet cennet-

lerine gireceğini söyler. Bazıları aslen müminlerin hepsi berzah cennetlerinde diri olduklarını, şehidin özellikle dirilikle vasedilmesi cihad fi sebilillah ölümle değil hayatla müntehi olduğunu vurgulamak için olduğunu söyler. Bazıları şehidlerin değişik hallerde olduğunu söyler. Özellikleri ise hepsinin cennetten çıkan nimetlerle rızıklanmalarındır derler. Ve başkaları da şehidlerin hallerini varit değişik haberler doğrultusunda değerlendirerek cennette olan ve olmayan, yeşil kuş karnında olan, beyaz kuş karnında veya kursağında olan veya haberlerde var olan diğer haller üzere olduklarını söylerler.

Ulemanın ihtilaf ettiği mevzulardan birisi de şehidlerin dirilikleri ruhen ve bedenen mi, yoksa sadece ruhen mi olduğudur. Dirilikleri hem ruhen hem bedenendir diyenler ki seleften meşhur olan görüş budur, bedeninin muradında ihtilaf etmişlerdir. Bazıları bedenden murad öldürülmüş oldukları bedeninin halidir derler. Bazıları yeşil veya beyaz kuşların içinde veya kuş şeklinde veya bu kuşların üzerine binmiş vaziyette diridirler derler. Bazıları dünyada sahip oldukları bedenle hayattadırlar derler. Bazıları onlara has yaratılmış bedenlerdedirler derler. Allah’u A’lem.

Ele aldığımız şu mesele ölümden sonrasına taalluk eden bir mesele olduğundan dolayı aklımızın idrakinden aciz kalacağı ve aklın ancak varit olan nassları tafakkuh edebileceği bir mesele olduğu açıktır. Şu halde farklı akıllar mevzuda varit olmuş nassları farklı değerlendirecektir. Lakin nassların zahirine en yakın ve seleften rivayet edilen eserlere en mutabık olan Allah yolunda öldürülenlerin hayatta olmaları hakiki olduğudur, ruhları yeşil kuşların içinde olduğudur ve cennette rızıklandıklarıdır.

Orada cennet nimetlerinden yiyip, içmektedirler. İstedikleri gibi dolaşırlar ve Arşa asılı kandillere dönerler.

Onlar Allah (*subhanehu ve teâlâ*)'nın nimetleri ve fazlı içinde mutlu bir hayat yaşamaktadırlar.

Son olarak sözü bu mevzuya biraz farklı yaklaşan, ölü olmayan, diri olan İslam şehidlerinden Ustaz Seyyid Kutub (*rahimehullah*)'a bırakmak istiyorum. O değerli eseri "Fi Zilali'l-Kuran" da "*sakın Allah yolunda öldürülenlere ölüler demeyin; hayır onlar diridirler. Fakat siz bunun şuurunda değilsiniz*" ayetin tefsirinde şöyle der: "Bu hak-batıl savaşında şehid düşecek erler olacaktır. Allah yolunun şehidleri... Aziz ve sevgili ölümler... Onurlu ve tertemiz ölümler... Gerçekten Allah yolunda cihada çıkanlar; bu savaşta canlarını feda edenler en onurlu kalplilerin, en arı ruhluların ve temiz vicdanlıların oluşturduğu bir kafildir. Allah yolunda öldürülen bu seçkin öncüler ölü değildirler, diridirler. Bu yüzden onlardan ölümler diye söz etmek doğru değildir. Onları ne somut olarak ve ne de duygusal olarak ölü görmek caiz değildir. Aynı zamanda sadece dudaklardan ve dillerden dökülen boş bir kelime olarak onlara ölü demek de caiz değildir. Onlar bizzat yüce Allah'ın şahitliği ile canlıdırlar. Onlar mutlaka yaşıyorlar.

Onlar zahirde, gözün gördüğüne göre öldürüldüler. Fakat ölümün ve hayatın mahiyetlerini bu yüzeysel ve zahiri bakış belirleyemez. Hayatta olmanın, diriliğin başta gelen belirtisi etkinlik, büyüme-gelişme ve sürekliliktir. Ölümün başta gelen belirtisi ise pasiflik, durgunluk-donukluk ve kesintidir. Allah yolunda öldürülenlerin, uğrunda öldürüldükleri hak davayı destekleme konusundaki etkinlikleri

belirgin bir etkinliktir. Uğrunda can verdikleri düşünce onların kanları ile sulanarak süreklilik kazanır. Bu fedakâr insanlar ölümü seçmekle kendilerinden sonra gelecek olanları güçlü ve devamlı bir etki altında bırakırlar. Buna göre şehidler, hayatı değiştirme ve yönlendirme konusunda aktif, sürükleyici ve etkin birer unsur olmakta devam ederler ki, hayatta olmanın başta gelen niteliği budur. Bu açıdan onlar her şeyden önce insanların dünyasında bu itibarla yaşıyorlar, diridirler.

Sonra onlar Rableri katında diridirler. Bu dirilik ya anlattığımız itibarlardır veya ne olduğunu bilmediğimiz başka bir itibarlardır. Yüce Allah'ın *“Onlar diridirler, fakat siz farkında değilsiniz”* buyruğu ile onların yaşamakta olduklarını bildirmesi, bu konuda bizim için yeterlidir. Çünkü söz konusu hayatın mahiyeti, sınırlı ve yetersiz insan idrakinin ötesinde ve üzerindedir. Fakat onların diri oldukları kesindir.

Onlar yaşıyorlar! Diri oldukları için öbür ölümler gibi yıkanmazlar. Şehid düşerken giydikleri elbiseler aynı zamanda kefenleri olur. Çünkü yıkamak, ölmüş cesedi temizlemek içindir. Oysa onlar yaşadıklarına göre temizdirler. Dünyadaki kıyafetleri, aynı zamanda mezaradaki elbiseleridir. Çünkü hâlâ hayattadırlar.

Onlar yaşıyorlar! Bu yüzden öldürülmeleri ailelerine, dostlarına ve arkadaşlarına ağır gelmez. Onlar yaşıyorlar! Ailelerinin, dostlarının ve arkadaşlarının hayatlarına katılmakta devam ediyorlar. Yaşıyorlar! Bu yüzden arkada bıraktıkları kalplere, ayrılıkları zor gelmez; bu olayı fazla büyütmezler; bu yüce fedakârlık onlara yılgnlık aşilamaz ...

... Fakat bu yaşayan şehidler kimlerdir acaba? Onlar “Allah yolunda” öldürülen kimselerdir. Sadece Allah yolunda! Allah’tan başka hiçbir hedefe, hiçbir gayeye hiçbir cazibeye içinde yer vermeksizin. Sırf yüce Allah’ın indirdiği bu gerçek uğruna, sırf yüce Allah’ın yasallaştırdığı bu sosyal düzen uğruna, Sırf O’nun seçtiği bu din uğruna, Sadece bu yolda öldürülenler. Başka herhangi bir yolda, başka herhangi bir şiar altında ya da bu amaca başka bir hedef veya başka bir şiar ortak ederek öldürülenler değil! Gerek Kuran, gerek hadisler bu noktayı ısrarla vurgulamaktadır. Ta ki, vicdanlarda en ufak bir şüphe, en zayıf bir kuşku kırıntısı kalmasın, vicdanlarda sadece Allah kalsın diye ...

... İşte şehidler bunlardır! Yani sırf Allah yolunda cihad amacı ile sefere çıkanlar. Allah yolunda savaşmaktan, O’na karşı besledikleri imandan ve O’nun Rasûllerini tasdik etmekten başka hiçbir niyetin sefere çıkarmadığı kimseler. İşte bu yüzden Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) Farslı bir gencin, farisiliği anılsın diye savaşmasını, cihad meydanında ırkı ile öğünmesini kınamıştır. Abdurrahman bin Ebi Ukbe’nin anlattığına göre, Fars asıllı bir azadlı olan babası şöyle diyor: “Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) ile birlikte Uhud savaşına katıldım. Müşriklerden birini öldürdüm. Arkasından “Alın şunu, ben Farslı gencim (veya Farslı köleyim)” dedim. Bunun üzerine Nebi (*sallallahu aleyhi ve sellem*) bana dönerek “**İşte ben Ensar’lı gencim deseydin ya! Çünkü bir kavmin yeğeni de onlardandır, bir kavmin kölesi de onlardandır**” buyurdu.” (*Ebu Davud tahriç etmiştir*)

Görüldüğü gibi Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*) kendisine yardımcı olmaktan başka bir sıfatla övünmekten ve bu dini desteklemekten başka bir şiar altında savaştan hoşlanmıyor. İşte cihad budur. Yalnız bu uğurda savaşan şehid olur ve yalnız bu şehidler ölmez, yaşamaya devam ederler.”

Allah’a hamd ve Rasûlüne salat ve selam olsun.

الحمد لله الذي جعلنا
من عباده

ilimvecihad.com

ilimvecihad.com